

บทบรรณาธิการ

คำถาม กำหนดระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาจะขอให้บังคับคดีแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษามาตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๗๑ จะต้องเริ่มนับแต่คดีถึงที่สุดหรือไม่

คำตอบ เดิมมีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยว่า นับแต่วันที่คดีถึงที่สุด เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓๒๖/๒๕๕๓, ๓๐๘๒/๒๕๕๓, ๓๑๙๓/๒๕๕๓ ฯลฯ

แต่ปัจจุบันศาลฎีกาวินิจฉัยกลับหลักดังกล่าวแล้วโดย

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๗๓๑/๒๕๕๘ คดีสืบเนื่องมาจากเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระเงินพร้อมดอกเบี้ยแก่โจทก์ ไม่ชำระให้ยึดทรัพย์จำนองขายทอดตลาดชำระหนี้แก่โจทก์หากไม่พอให้ยึดทรัพย์สินอื่นขายทอดตลาดชำระหนี้จนครบ จำเลยทั้งสองไม่ชำระ ครั้นวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๕ ผู้เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาแทนโจทก์ยื่นคำแถลงขอให้ศาลชั้นต้นออกคำสั่งบังคับแก่จำเลยทั้งสอง

ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำแถลง

ผู้เข้าสวมสิทธิอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายโดยตรงต่อศาลฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลชั้นต้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๓ ทวิ

ศาลฎีกาตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้เข้าสวมสิทธิว่า ศาลชั้นต้นต้องออกคำสั่งบังคับแก่จำเลยทั้งสองตามคำแถลงของผู้เข้าสวมสิทธิหรือไม่ ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่เห็นว่า ในคดีแพ่งนั้น เมื่อศาลมีคำพิพากษาและคำพิพากษาก่อให้เกิดหนี้ตามคำพิพากษา ศาลจะต้องออกคำสั่งบังคับซึ่งก็คือคำสั่งแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาให้ปฏิบัติตามคำพิพากษา กำหนดวิธีที่จะปฏิบัติระยะเวลาและเงื่อนไขอื่นตามที่จำเป็น กับกำหนดวิธีบังคับ ตามที่บัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๒ โดยหากคู่ความฝ่ายที่ตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาอยู่ในศาลในเวลาที่ศาลได้มีคำพิพากษา ศาลมีอำนาจออกคำสั่งบังคับและให้คู่ความฝ่ายลูกหนี้ตามคำพิพากษาลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ ปรากฏว่า **คดีนี้ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาโดยขาดนัดให้จำเลยทั้งสองแพ้คดี** ศาลชั้นต้นไม่อาจออกคำสั่งบังคับในวันมีคำพิพากษาได้ จึงเป็นหน้าที่ของคู่ความฝ่ายเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา

จะต้องยื่นคำแถลงต่อศาลชั้นต้นเพื่อขอให้ออกคำสั่งบังคับอันเป็นขั้นตอนตามกฎหมาย
ก่อนที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะมีสิทธิร้องขอให้บังคับคดี โดยส่งคำสั่งให้ลูกหนี้
ตามคำพิพากษายังผู้มีอำนาจของลูกหนี้ตามคำพิพากษา และเมื่อมีการดำเนินกระบวนการ
พิจารณาจนครบกำหนดเวลาตามคำสั่งแล้ว หากลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ชำระหนี้
เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาย่อมมีสิทธิร้องขอให้บังคับคดี หากหนี้ตามคำพิพากษาเป็น
หนี้เงินเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาต้องยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลเพื่อให้ออกหมายบังคับคดี
จากนั้นต้องดำเนินการให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบศาลได้ออกหมายบังคับคดี และ
แถลงให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดียึดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา
ตลอดทั้งอายัดทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งมีสิทธิได้รับจาก
บุคคลภายนอกซึ่งเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะต้องดำเนินการทั้งหมดให้แล้วเสร็จภายใน
สิบปี นับแต่วันมีคำพิพากษา โดยอาศัยและตามคำสั่งที่ออกตามคำพิพากษานั้น
ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๑ บัญญัติระยะเวลา
ที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะต้องปฏิบัติในการร้องขอให้บังคับคดีไว้ จะเห็นได้ว่า หาได้
บัญญัติให้ต้องเริ่มนับตั้งแต่วันมีคำพิพากษาถึงที่สุดไม่ซึ่งสอดคล้องรองรับกับ
บทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง และ
มาตรา ๒๓๑ วรรคหนึ่ง ที่ระบุให้คำพิพากษาผูกพันคู่ความในกระบวนการพิจารณาของศาล
ที่พิพากษานั้นตั้งแต่วันที่ได้พิพากษาจนถึงวันที่คำพิพากษาถูกเปลี่ยนแปลง แก้ไข กลับ
หรืองดเสีย ถ้าหากมี และแม้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาจะยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาคัดค้าน
คำพิพากษาของศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ แล้วแต่กรณี เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็มีสิทธิ
ขอให้บังคับคดี เว้นแต่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาทตามคำพิพากษาจะยื่นคำขอให้ศาลอุทธรณ์
ศาลฎีกาแล้วแต่กรณี มีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับและได้รับอนุญาตจากศาล ในกรณีนี้
ระยะเวลาบังคับคดีภายในสิบปีต้องเริ่มตั้งแต่วันมีคำพิพากษาของศาลชั้นที่สุดในคดี
นั้น ตามนัยคำพิพากษาฎีกาที่ ๗๑๙๐/๒๕๓๘ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โจทก์
นางสาวมาลัย กุลลารัตน์ กับพวก จำเลย ข้อกฎหมายดังกล่าวนี้เป็นเหตุผลที่ชี้ชัดว่า
คดีนี้ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา โดยจำเลยขาดนัดเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๓
ไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์วันสุดท้ายที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะต้องปฏิบัติให้ครบ
ถ้วนในการขอให้บังคับคดีแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาคือวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓

ปรากฏว่า ผู้เข้าสวมติเพื่อยื่นคำแถลงขอให้ศาลชั้นต้นออกคำสั่งแก้จำเลยทั้งสอง เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๕ ล่วงพ้นระยะเวลาสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษาศาลชั้นต้น ซึ่งไม่อาจร้องขอให้บังคับคดีแก้จำเลยทั้งสองได้แล้วจึงหาเหตุให้ศาลชั้นต้นต้องออกคำสั่งแก้จำเลยทั้งสองตามคำแถลงของผู้เข้าสวมติไม่อุทธรณ์ของผู้เข้าสวมติที่อ้างว่า คดีนี้ศาลพิพากษาโดยจำเลยทั้งสองขาดนัด จำเลยทั้งสองมิได้ยื่นคำขอให้พิจารณาคดีใหม่ และผู้เข้าสวมติเพื่อยื่นคำแถลงขอให้ศาลชั้นต้นออกคำสั่งแก้จำเลยทั้งสองคดีจึงยังไม่ถึงที่สุดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๐๘ จัดว่า วรรคหนึ่ง (เดิม) ประกอบมาตรา ๑๗๗ วรรคสอง นั้น ไม่เป็นเหตุให้ระยะเวลาในการร้องขอให้บังคับคดีตามที่มาตรา ๒๗๑ บัญญัติไว้เปลี่ยนแปลงไป เพราะระยะเวลาสิบปีในการร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษา มิใช่จะต้องเริ่มนับแต่คดีถึงที่สุด ดังวินิจฉัยมาแล้วข้างต้นที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำแถลงของผู้เข้าสวมติมานั้น ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา

คำถาม คำขอท้ายฟ้องของโจทก์ไม่ได้ระบุว่า หากโจทก์ยึดทรัพย์สินจำนอง ออกขายทอดตลาดแล้วได้เงินไม่พอชำระหนี้ ให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้โจทก์จนครบถ้วน คู่ความจะตกลงประนีประนอมยอมความกันว่า หากยึดทรัพย์สินที่จำนองออกขายทอดตลาดแล้วได้เงินไม่พอชำระหนี้ ให้ยึดทรัพย์สินอื่นออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์จนครบ และให้ศาลพิพากษตามยอมได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๒๘/๒๕๕๘ การทำสัญญาประนีประนอมยอมความต่อศาลนั้น คู่ความจะตกลงกันเป็นประการใดก็ได้ แม้ตามคำฟ้องของโจทก์จะไม่ได้ระบุว่าหากโจทก์ยึดทรัพย์สินจำนองออกขายทอดตลาดแล้วได้เงินไม่พอชำระหนี้ให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยทั้งสามออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์จนครบถ้วนก็ตาม คู่ความก็สามารถที่จะตกลงกันใหม่ได้ว่าหากยึดทรัพย์สินที่จำนองออกขายทอดตลาดแล้วได้เงินไม่พอชำระหนี้ ให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยทั้งสามออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์ครบถ้วนได้ ไม่ถือว่าเป็นการพิพากษาคัดสินคดีเกินคำขอท้ายฟ้อง

สัญญาประนีประนอมยอมความ ข้อ ๓ ระบุว่า การชำระหนี้ตามข้อ ๑ และ ข้อ ๒ จำเลยทั้งสามสัญญาว่าจะร่วมกันชำระหนี้แก่โจทก์ให้เสร็จสิ้นภายใน ๖ เดือน นับแต่วันทำสัญญาประนีประนอมยอมความฉบับนี้ หากครบกำหนดแล้วจำเลยทั้งสาม ผิดนัดไม่ชำระหนี้หรือชำระหนี้ไม่ครบถ้วน จำเลยทั้งสามยอมให้โจทก์บังคับคดีในส่วน **ที่ค้างชำระทั้งหมดได้ทันที** โดยยอมให้ยึดทรัพย์สินของจำเลยทั้งสาม ทรัพย์มรดกของ ส. และทรัพย์สินที่จำนองตามฟ้อง คือที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างตามโฉนดที่ดิน จำนวน ๘๑ โฉนด ออกขายทอดตลาดนำเงินสุทธิตามชำระหนี้แก่โจทก์จนครบถ้วน แม้ตาม สัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าวจะไม่ได้ระบุไว้ว่าหากโจทก์ยึดทรัพย์สินที่จำนอง ออกขายทอดตลาดแล้วได้เงินสุทธิไม่พอชำระหนี้ ให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยออกขาย ทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์จนครบถ้วนก็ตาม แต่ตามสัญญาประนีประนอม ยอมความดังกล่าวก็ได้ระบุไว้ว่าหากครบกำหนดแล้วจำเลยทั้งสามผิดนัดไม่ชำระหนี้ หรือชำระหนี้ไม่ครบถ้วน จำเลยทั้งสามยอมให้โจทก์บังคับคดีในส่วนที่ค้างได้ทันที โดย ยอมให้ยึดทรัพย์สินของจำเลยทั้งสาม ทรัพย์มรดกของ ส. และทรัพย์สินที่จำนอง ตามฟ้อง ดังนี้ ถือว่าโจทก์และจำเลยทั้งสามได้ตกลงกันไว้แล้วว่าหากโจทก์ยึดทรัพย์สิน ที่จำนองออกขายทอดตลาดแล้วได้เงินสุทธิไม่พอชำระหนี้ โจทก์สามารถยึดทรัพย์สินอื่น ของจำเลยทั้งสามออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์จนครบถ้วนได้

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์
บรรณาธิการ